

ANDREW WILSON

OVERAL IS GOD

ONTDEK HET HEILIGE
IN DE WERELD OM JE HEEN

Inhoud

Woord vooraf 9

Inleiding: De dingen van God 13

Deel I: Oude Testament

1 Stof: Het beeld van God 21

2 Aardbevingen: De glorie van God 27

3 Varkens: Bij God zijn we welkom 33

4 Vee: Gods plaatsvervangers 39

5 Werktuigen: De wapens van God 45

6 Hoorns: De verlossing van God 51

7 Sterrenstelsels: De grootheid van God 57

8 Stenen: De triomf van God 65

9 Honing: De zoetheid van God 71

10 Seks: De liefde van God 77

11 Bergen: De verbonden van God 85

12 Tuinen: De aanwezigheid van God 93

13 Regenbogen: De trouw van God 99

14 Ezels: De vrede van God 105

15 Zon: De superioriteit van God 111

Deel 2: Nieuwe Testament

16	Zout: Het volk van God	119
17	Regen: De genade van God	125
18	Zee: Het ontzagwekkende van God	131
19	Bloemen: De zorg van God	139
20	Wind: De Geest van God	145
21	Water: Het leven van God	151
22	Brood: De Zoon van God	159
23	Bomen: Het kruis van God	167
24	Bazuinen: De overwinning van God	173
25	Potten: De kracht van God	181
26	Vruchten: De goedheid van God	187
27	Virussen: Het probleem van God	195
28	Steden: Het koninkrijk van God	201
29	Licht: De schittering van God	207
30	Kleding: De openbaring van God	213
	Conclusie: De God van de dingen	218
	Dankwoord	221
	Noten	222

Woord vooraf

Wanneer is een gebouw meer dan een gebouw?

Terwijl ik het boek las dat jij nu in handen hebt, merkte ik dat mijn gedachten teruggingen naar de kerk van mijn jeugd. Ik heb heel wat zondagochtenden doorgebracht in de First United Methodist Church of Wichita Falls in Texas. Stadjes in Texas zijn niet de plekken waar je verwacht op grandeur te stuiten, maar de rijke oliebaronnen van het begin van de twintigste eeuw hebben er een aantal architectonische juweeltjes achtergelaten. First Methodist is geënt op het ontwerp van een gotische kathedraal. De hoge gewelven zijn omlijst met gebrandschilderd glas en houtsnijwerk, en een reusachtig roosvenster siert het koor.

Aangezien ik nu voltijds bijbelleraar ben, zou ik graag zeggen dat ik altijd geboeid naar de zondagse preken geluisterd heb. Maar eerlijk gezegd dwaalde mijn aandacht vaak af – naar de ramen, het houtsnijwerk, en de spullen in de kerkbank voor me. Daar lag, naast het gezangenboek en het kerkblaadje, een klein boekje met de titel *Eye Gate: Sermons in Symbols*, geschreven door Eleanor M. Robbins. Het boekje stond vol met uitleg over de glazen, stenen en houten afbeeldingen die me omringden, en die stuk voor stuk zorgvuldig waren uitgekozen om een waarheid over God over te brengen.

Hoewel ik dus vaak niet zo goed luisterde naar de preek, leerde ik wel dat de boogramen en de spitsbogen van de kerk

moesten lijken op biddende, gevouwen handen. Ik leerde dat de zeven treden van het schip naar het altaar de zeven kenmerken van het lam symboliseerden, die beschreven staan in Openbaring 5. Het roosvenster bevatte zes duiven die stonden voor de gaven van de Geest waarover Jesaja 11:1-2 profeteert. Er waren granaatappels en lelies, sterren en vlammen, doorns en kelken en klaverbladeren, en iedere afbeelding en ieder voorwerp weer-spiegelde een bijbelse waarheid. Het ontwerp van de kroonluchters leek op wierookvaten, wat stond voor de gebeden van de heiligen die opstijgen tot God. Op de voorkant van de preekstoel was een verstrengeld monogram van de Griekse letters alfa en omega gegraveerd. Het hele gebouw predikte het Woord van God in symbolen, zonder ook maar één woord te spreken.

Wanneer is een roosvenster meer dan een roosvenster?

In de traditie van de middeleeuwse gotische architectuur in Europa creëerden de architecten van de First United Methodist Church een gebouw dat niet alleen oogverblindend moest zijn, maar de mensen ook iets moest leren. Doelbewust en op meesterlijke wijze ontwierpen ze een ruimte die de woorden van de Schrift nasprak op een manier die de mensen konden onthouden, door middel van steen, glas en hout. Iedereen die de kerk bezocht, christen of niet, zou zich verwonderen over de schoonheid van de ruimte die zij gecreëerd hadden. Maar degenen die haar symbolen herkenden zouden tot aanbidding worden gebracht.

Ook de Bijbel is het werk van een architect, hoewel we dat soms vergeten. Door de pen van menselijke schrijvers heeft die goddelijke architect onze heilige tekst voorzien van zorgvuldig gekozen beeldspraak. Vele lezers hebben de poëzie of de historische verhalen in de Bijbel ontdekt, maar wie oog heeft voor zijn beeldspraak zal tot aanbidding worden gebracht. Alle schrijvers

van de zesenzestig boeken van de Bijbel hebben iets gemeen met die kathedralenbouwers: ze legden zich erop toe om de mensen door middel van herhaling waarheden over God te leren, op een manier die ze konden onthouden.

Wanneer is een berg meer dan een berg? Wanneer is een tuin meer dan een tuin?

Ons onderwijssysteem slaagt er vaak niet in ons te leren hoe we literatuur op de juiste manier moeten lezen – met oog voor de bedoeling van de auteur. Wij benaderen een boek vanuit de veronderstelling dat het onze verantwoordelijkheid is om er een betekenis aan toe te kennen, door te vragen: ‘Wat betekent dit boek voor mij?’ Maar welbeschouwd is het niet de taak van de lezer om zijn *eigen* betekenis aan de tekst toe te kennen, maar om te ontdekken welke betekenis de auteur wilde overdragen. Geen enkele schrijver zet zijn pen op het papier of zijn vingers op de toetsen zonder zich eerst af te vragen: ‘Hoe kan ik mijn lezer zover brengen dat hij mijn boodschap op de juiste manier begrijpt?’

Zonder een kritisch oog, dat nauwkeurig is afgestemd op de bedoeling van de schrijver, benaderen we de tekst vanuit een achterstand. En dat is vooral tragisch wanneer het de belangrijkste tekst betreft die ooit geschreven is – het Woord van God. We lezen de woorden en leiden er een oppervlakkige of persoonlijke betekenis uit af, maar we missen de diepere betekenis. We lijken op een toevallige bezoeker van de kathedraal, die onder de indruk is van de architectonische grandeur, maar zich niet bewust is van de door de architect zorgvuldig uitgekozen symbolen die bedoeld zijn om ons tot aanbidding te brengen. Onze ogen zijn ongetraind. We slagen er niet in om op een goede manier te kijken.

Dit boek is een 'oog'. Wanneer is een berg meer dan een berg? Wanneer zijn tuinen, bomen, de wind, dieren en zelfs muziek-instrumenten meer dan de dingen die ze zijn? Wanneer ze bedoeld zijn om ons tot een dieper inzicht te brengen, wanneer degene die ze geschapen heeft, ze gebruikt om degenen die Hij liefheeft, te onderwijzen. De literaire architectuur van de Bijbel overtreft de grootsheid van iedere kathedraal. Ze maakt gebruik van consistente thema's en beelden, gebeiteld in zesenzestig boeken van veertig verschillende auteurs over een periode van 1500 jaar. Het resultaat is adembenemend en een levenslange studie waard. Het aanleren van haar gelaagde taal verdiept onze aanbidding. En haar woorden en beelden zijn geen geheime formules of magische sleutels om de Bijbel te begrijpen. Het zijn simpelweg hulpmiddelen bij het leren, welbewust door God gebruikt en liefdevol aan ons gegeven zodat de woorden van zijn boek zich diep in onze ziel zouden nestelen.

Omdat ze wist dat de inwoners van Wichita Falls misschien nooit Europa's grootse gotische kathedralen zouden bezoeken, heeft Eleanor M. Robbins hun architectonische erfenis liefdevol behouden voor een nieuwe generatie van gelovigen. In *Overall is God* heeft Andrew Wilson feitelijk hetzelfde voor ons gedaan. Dit is een uitnodiging om te zien wat generaties gelovigen voor ons gezien hebben, om de heilige ruimte van de Schrift te betreden en onze ogen op te heffen. Elk hoofdstuk dat ik las liet me opnieuw verwonderd staan over de goedheid van God die zijn kinderen zo vriendelijk en zorgzaam instrueert. Liefdevol en welbespraakt ontvouwt Andrew voor ons de blauwdrukken en wijst hij op de details. Hij nodigt ons uit te aanbidden en de zegen voor allen bij wie de Geest nieuw leven inblaast, te ontvangen: 'Gelukkig zijn jullie ogen omdat ze zien.'

Jen Wilkin, schrijver en bijbelleraar

Inleiding

De dingen van God

*Hoe talrijk zijn uw werken, HEER.
Alles hebt U met wijsheid gemaakt,
vol van uw schepselen is de aarde.*

Psalm 104:24

God had geen materiële wereld hoeven maken. Hij had ook een geestelijk universum kunnen scheppen, zonder materie of natuurwetten. Hij had de engelen kunnen scheppen en het daarbij kunnen laten. Of Hij had kunnen besluiten helemaal niets te maken, en gewoon tot in eeuwigheid te blijven genieten van de gemeenschap van de Drie-eenheid.

Maar in plaats daarvan schiep Hij een universum vol met dingen. Voorwerpen. Objecten. Planeten, het weer, kleuren, dieren, groenten, mineralen. De mens, compleet met neus, nieren en lichaamssappen. Het is toch wonderlijk dat een immateriële en totaal geestelijke God een door-en-door materiële en fysieke wereld geschapen heeft. Het zou ons meer moeten verbazen dan het vaak doet.

Dus waarom heeft God *dingen* geschapen? Heb je je dat wel eens afgevraagd? Je bent in je bijbel aan het lezen en geniet van

de geestelijke inhoud ervan, en ineens stuit je op een uitgebreide verhandeling over haar, sprinkhanen of water. Verrassend! Je wordt getroffen door de vreemde lichamelijkheid van de tekst. Ergens bekruipt je het gevoel dat dit soort materiële zaken niet in de Bijbel thuishoren. Waarom staan ze er dan toch in?

We kunnen die vraag op verschillende manieren beantwoorden. Een ervan is dat we ons God voorstellen als een fontein die zo bruist van vreugde dat hij overstroomt in de schepping van de wereld.¹ God scheidt niet omdat Hij dat verplicht is of omdat Hij iets nodig heeft. Hij scheidt omdat Hij zo geniet van zijn God-zijn dat deze wonderbaarlijke wereld eruit voortvloeit.

We kunnen de wereld ook zien als de vitrinekast van Gods veelkleurige wijsheid. Dat is de verklaring die we vinden in Psalm 104, een van de mooiste liederen in de Schrift. Gods wonderbaarlijke intelligentie en creativiteit worden zichtbaar in alles wat Hij gemaakt heeft. Hoewel de psalmdichter geen encyclopedieën of internet tot zijn beschikking heeft, heeft hij allerlei voorbeelden paraat: valleien, leeuwen, ooievaars, wijn, klipdassen, olie... Hoe meer we ontdekken in de schepping – tropische vissen, triceratopsen, de watervallen van Iguazu, kangoeroes, koffie – hoe meer we versteld staan van Gods wijsheid. 'Hoe talrijk zijn uw werken, HEER. Alles hebt U met wijsheid gemaakt, vol van uw schepselen is de aarde' (Ps. 104:24).

We kunnen uit de schepping ook veel praktische wijsheid opdoen. Mieren laten ons zien hoe goed het is om ijverig te zijn, zelfs als we ons klein of onbelangrijk voelen: 'Ga naar de mieren, luiaard, kijk hoe ze werken en word wijs' (Spr. 6:6). Van hete kolen leren we iets over huwelijkstrouw (Spr. 6:27-29), van de vlucht van de arend over geld verdienen (Spr. 23:4-5), van boter karnen over omgaan met boosheid (Spr. 30:33). Het uitgroeien van een klein mosterdzaadje tot een enorme boom is een illustratie van de

kracht van het geloof (Mat. 17:20). Jezus' onderwijs zit vol met dingen – schapen, vogels, bloemen, munten, zaden, bomen, velden, zout, licht, voeten, regen, de zonsopkomst – die ons, gewoon door hun aanwezigheid, leren te leven. Kijk en word wijs.

Zoals Paulus zegt in Romeinen 1, openbaart de schepping Gods onzichtbare kracht en goddelijkheid. Er zijn maar weinig mensen die bij het zien van de Grand Canyon of een haarscherpe foto van de Paardenkopnevel niet de behoefte voelen iets of iemand te prijzen. Sommigen zullen die neiging onderdrukken. Maar degenen die dat niet doen en het lied van dankbaarheid in zich laten opwellen als een storm, ontdekken dat ze allerlei conclusies kunnen trekken over hun schepper. De God van de Sahara moet wel immens, grenzeloos en expansief zijn. De God van de elementaire deeltjes moet wel een onvoorstelbaar oog voor detail hebben. De God van de wombats moet wel gevoel voor humor hebben. Alles in de schepping heeft theologische consequenties en het is een van de vreugden van het mens-zijn om die te ontdekken.

Wat al deze antwoorden met elkaar gemeen hebben, is het feit dat de schepping voorbij zichzelf wijst. De dingen zijn er niet omwille van zichzelf, maar om ons terug te brengen bij God. In de voorstelling van Augustinus zijn Gods scheppingsgaven als een schip dat ons terugbrengt naar ons vaderland: een vervoermiddel waarvan we kunnen (en moeten) genieten, maar dat we nooit mogen verwarren met de bestemming zelf.² Volgens C.S. Lewis moeten we de zonnestrallen volgen tot we bij de zon zijn, zodat we niet alleen genieten van het goede zelf, maar ook van de bron ervan.³ De schepping onderwijst ons. De dingen van God onthullen de God van de dingen.

Maar soms bekijken we de zaken op dit punt vanaf de verkeerde kant. Theologen wijzen er (terecht) op dat de taal waarmee in de

Schrift naar God verwezen wordt vaak antropomorf is, en dus niet letterlijk op te vatten. (God heeft niet letterlijk een machtige arm, de vijanden liggen niet letterlijk onder zijn voeten, de geur van offers bereikt niet letterlijk zijn neusgaten, enzovoorts.) Maar dit is slechts de helft van het verhaal, en in bepaalde opzichten zelfs de minst belangrijke helft.

Het is misschien nuttiger om te zeggen dat de wereld theomorf is: de dingen zijn zoals ze zijn omdat ze geschapen zijn om iets van God te laten zien. We omschrijven God niet als 'de rots' omdat er nu eenmaal rotsen zijn en ze een goed beeld geven van veiligheid en stabiliteit. Rotsen bestaan omdat God de rots is: de rots van onze redding, de rots die zorgt voor water in de woestijn, de rots wiens werk volmaakt is en wiens wegen recht zijn. Als we er op die manier naar kijken, krijgen we een heel ander beeld van het doel van de schepping, van de materie, van de dingen. Al vanaf het eerste begin is het aardoppervlak bedekt met rotsen en stuk voor stuk vertellen ze ons over de trouw, de betrouwbaarheid en de onveranderlijkheid van God. 'Jullie vijanden zullen het erkennen: de rots waarop zij steunen is niets naast jullie rots' (Deut. 32:31).

Dit boek is een poging om naar zulke boodschappen te luisteren. In sommige hoofdstukken wordt een toelichting gegeven op de schepping, een overdenking over wie God is en hoe Hij zichzelf in specifieke dingen openbaart. In andere hoofdstukken wordt nagegaan wat bepaalde dingen in de Bijbel symboliseren en wat we ervan kunnen leren. In weer andere hoofdstukken gebeurt het allebei. Ik hoop dat je tijdens het lezen niet alleen meer begrip krijgt van de Schrift, maar ook van de wereld om je heen en uiteindelijk ook van de God die het allemaal gemaakt heeft. (Het lijkt me prachtig als jij een keer op straat loopt, één van de dingen ziet die in dit boek besproken worden, wakker

schrikt uit je gemijmer en vol raakt van verwondering en aanbidding.) In dit boek worden vragen gesteld als: Wat zegt het bestaan van honing over God of over wat Hij heeft gedaan in Jezus Christus? Wat kunnen we opmaken uit het feit dat Hij varkens, bloemen, ezels, fruit en aardbevingen schiep? Hebben misschien zelfs dingen die door mensen zijn gemaakt, zoals pannen, trompetten, gereedschap of steden, een betekenis? In Psalm 24:1 (HSV) staat tenslotte: 'De aarde is van de HEERE en al wat zij bevat.'

Kom en zie.

Deel 1

Oude Testament

Stof

Het beeld van God

Toen maakte de HEER God de mens. Hij vormde hem uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen.

Genesis 2:7

Stof valt ons over het algemeen niet op. We hebben het altijd om ons heen, maar behalve als we in de bouw werken, zijn we ons er nauwelijks van bewust. Als we het wel zien, is dat meestal omdat we bezig zijn ervan af te komen: tijdens het stofzuigen, afstoffen, dweilen, enzovoort. Stof valt me op als we na de zomer voor het eerst de verwarming weer aanzetten, omdat dan iedereen begint te niezen. Het valt me op wanneer de kinderen het televisiescherm aanraken en zwarte handafdrukjes achterlaten in een zee van grijs poeder. Het valt me op als ik een schuur in loop, daar een laken of dekzeil optil en zie hoe de zonnestralen een wolk van fijne stofdeeltjes belichten die opwarrelen, uitwaaien, rondwervelen in de lucht en uiteindelijk weer neerdalen.

Afgezien daarvan probeer ik er geen aandacht aan te schenken, al kom ik voortdurend in contact met een cocktail van haartjes, pollen, vezels, aarde, mijten en huidcellen, en adem ik ze zelfs in.

Stof doet ons denken aan verval. Het ontstaat doordat dingen ontbinden, of ze nu dierlijk, plantaardig of mineraal zijn. Stof in huis verraadt dat onze huidcellen onlangs afgestorven zijn. Stof op een bouwplaats geeft aan dat er iets afgebroken of gesloopt is. Wanneer stof het landschap domineert, weten we dat er geen planten kunnen groeien omdat de bodem te ondiep is of omdat het te weinig regent. Dat verlaten stadjes en post-apocalyptische films vol met stof zitten, wijst niet alleen op de teloorgang van mensen, dieren en bouwwerken, maar ook van de beschaving zelf. Wanneer het groen en het bruin van het leven verdwenen is, blijft alleen het grijs van de dood over.

En daarvan ben jij gemaakt, zegt God tegen ons.

Dat klinkt niet echt bemoedigend. Stof roept een beeld op van verval, ontbinding en dood, evengoed in de Schrift als bij ons. Als wij stof zijn, betekent dat in elk geval dat we op een dag dood zullen zijn. De vloek die over de mens is uitgesproken na zijn val, omdat hij liever de boom van de kennis van goed en kwaad had dan de boom van het leven – ‘Stof ben je, tot stof keer je terug’ (Gen. 3:19) – is een duidelijke verwijzing naar onze sterfelijkheid. In een wereld waar mensen geestdriftiger dan ooit op zoek zijn naar het levenselixer, of dat nu de vorm heeft van vriesdrogen, transhumanisme, genetische manipulatie of welke andere rage die de dood wil ontkennen dan ook, windt de Bijbel er geen doekjes om. Dat we dood gaan is zeker: ‘Mensen moeten eenmaal sterven en daarna volgt het oordeel’ (Hebr. 9:27). We zijn voortgekomen uit de aarde en op een dag zullen we er weer onderdeel van zijn.

Mensen lijken soms te denken dat christenen in onsterfelijkheid geloven en materialisten niet. Maar het tegenovergestelde is waar. De zekerheid van de dood vormt een integraal onderdeel van het christendom – onze toekomst draait niet om onsterfelijkheid, maar om de opstanding – terwijl degenen die zich het meest inspannen om de dood uit te stellen of er zelfs aan proberen te ontkomen, over het algemeen geen enkele hoop op de opstanding hebben. De vroege kerk kwam samen in grafkelders, omringd door lijken. Tot op de dag van vandaag hebben kerken begraafplaatsen en staan ze vol met gedenktakens en crypten voor gestorven gelovigen. Onze boodschap gaat over iemand die stierf en werd opgewekt, niet over iemand die voor eeuwig kunstmatig in leven wordt gehouden. Onze sacramenten zijn opvallend morbide: we begraven mensen in water, eten een gebroken lichaam en drinken bloed. Terwijl de rijken bakken met geld uitgeven aan pogingen de dood te ontlopen (of er in ieder geval niet aan te denken), is de missie van de kerk – onder andere – de wereld te herinneren aan het onontkoombare. Stof ben je, en tot stof zul je wederkeren.

De eerste keer dat wij te horen krijgen dat we uit stof gemaakt zijn, heeft dat verrassend genoeg niets met de dood te maken, maar juist met het leven. ‘Toen maakte de HEER God de mens. Hij vormde hem uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen’ (Gen. 2:7). De mens heeft op dat moment nog niet gezondigd. De levensboom staat hem nog ter beschikking. Toch benadrukt de schrijver het feit dat hij geschapen is uit het stof van de aarde. Wat betekent dit?

Het is enerzijds een manier om te zeggen dat wij deel uitmaken van de fysieke schepping: we zijn gemaakt van materie, van iets stoffelijks. Omdat we geschapen zijn om het beeld te dragen van God, die geestelijk en onzichtbaar is, is het van belang

dat wij een tastbaar lichaam hebben, dat ruimte inneemt. We zijn geen engelen of geesten; we zijn opgebouwd uit atomen en moleculen, uit koolstof en zuurstof.

Maar het is ook een manier om onze bovennatuurlijke, door God geschapen oorsprong te benadrukken. In sommige Egyptische en Akkadische scheppingsverhalen wordt verteld dat de mens gemaakt is uit klei, wat wel voorstelbaar is: met een beetje oefening kunnen de meesten van ons wel iets van klei fabriceren wat op een mens lijkt. Met stof zou dat nooit lukken. De meest complexe vorm die ik van stof zou kunnen maken, is een hoopje, en zelfs dat zou met de eerste de beste windvlaag onmiddellijk uit elkaar waaien. Dat een verzameling deeltjes een mens vormt, is geen eigenschap van die deeltjes; het is niets minder dan de adem van de Heer die het stof tot leven brengt en het tot een levende ziel maakt. Zonder Gods adem zijn we niets meer dan een hoopje stof op de grond. Met zijn adem zijn wij dragers van het goddelijke beeld.

Deze oerrealistische omschrijving van de mens – het stof van de aarde plus de adem van de Heer, fysiek en spiritueel, lichaam en geest – is feitelijk een grote bron van troost in de Schrift. Om goede theologische redenen benadrukt een christelijke visie op de mens het feit dat we zijn geschapen naar het beeld van God en de waardigheid en grootsheid die dit de mens geeft. Wij zijn koningen, priesters, ambassadeurs, heersers, weinig minder dan de engelen en gekroond met eer en glorie (Ps. 8:5 HSV). En dat heeft consequenties voor de manier waarop we met elkaar omgaan.

Maar naast die (belangrijke) nadruk op waardigheid past ons ook nederigheid als we beseffen dat we ‘niets dan stof’ zijn (Gen. 18:27) en dat ‘Hij weet waarvan wij gemaakt zijn. Hij vergeet niet dat wij uit stof zijn gevormd’ (Ps. 103:14). De weten-

schap dat we stof van de aarde zijn, houdt ons met beide benen op de grond; de woorden 'humiliteit' (nederigheid) en 'humaniteit' (menschelijkheid) komen van het Latijnse woord *humus*, wat 'grond' of 'aarde' betekent.⁴ Het is zo troostvol te weten dat God in zijn mededogen en vaderlijke goedheid niet alleen verwacht dat we als vorsten over de wereld regeren, maar ook dat we als stof soms fouten maken en om redding smeken. Zoals Hanna het zo mooi zong: een van de dingen die Hij het liefst doet, is mensen – onbelangrijke, gebroken, arme en behoeftige mensen zoals zij en ja, ook zoals ik – optillen uit het stof en het vuil en hen laten wonen bij hooggeplaatsten (1 Sam. 2:8).

Stof zijn we en tot stof zullen we weerkeren. Of we dat nu bevrijdend, verontrustend of beangstigend vinden, het is hoe dan ook de realiteit: op een dag zullen de cellen waaruit wij nu bestaan, rondwarrelen met de herfstbladeren, tussen de kussens in de bank terechtkomen of verdwijnen achter de radiator. Dat geldt ook voor de machtigen en groten der aarde. Net zoals het Ozymandias overkwam in het beroemde gedicht van Shelly, zullen hun ogenschijnlijk onoverwinnelijke wereldrijken uiteindelijk tot stof vervallen. En ons wacht hetzelfde lot.

Maar dat is tijdelijk. Uiteindelijk zal het zijn als in het visioen van Daniël: 'Velen van hen die slapen in de aarde, in het stof, zullen ontwaken, sommigen om eeuwig te leven, anderen om voor eeuwig te worden veracht en verafschuw'd' (Dan. 12:2). Dorre beenderen in een doodsvallei zullen gevuld worden met goddelijke adem en tot leven gewekt (Ez. 37:1-12). In Adam zijn we stuk voor stuk mensen uit stof en zullen we dus ontbinden, maar in Christus staan we op en worden we hemelse mensen voor wie stof en verval, sterfelijkheid en bederfelijkheid verleden tijd zijn. Aan mensen die niet echt in de opstanding konden geloven legt Paulus uit: 'Zoals we nu de gestalte van de mens uit

het stof hebben, zo zullen we straks de gestalte van de hemelse mens hebben' (1 Kor. 15:49). Onze toekomst, zegt Paulus, zal niet geïnspireerd zijn door de mens die uit het stof kwam, maar door de mens die uit het graf kwam.

Dus zorg maar snel dat al je stofzuigwerk gedaan is. De nieuwe schepping zal stofvrij zijn.

2

Aardbevingen

De glorie van God

De Sinai was volledig in rook gehuld, want de HEER was daarop neergedaald in vuur. De rook steeg op als de rook uit een smeltoven, en de berg trilde hevig.

Exodus 19:18

Wanneer God verschijnt, gaat dat vaak gepaard met aardbevingen. Bergen trillen. Rotsen splijten. Mensen sidderen van angst, gebouwen schudden op hun grondvesten en het land schokt. Als de aarde wordt bezocht door haar koning, beeft ze. Waarom?

Het meest angstaanjagende voorbeeld is waarschijnlijk het eerste, wanneer God op de berg Sinai neerdaalt in een vuur. Mozes heeft zijn best gedaan om de Israëlieten erop voor te bereiden, maar toch zijn ze doodsbang wanneer de schijnbaar heel gewone berg waarnaast ze hun kamp hebben opgeslagen op de ochtend van de derde dag in brand lijkt te staan en gehuld is in een dikke wolk waaruit donder en bliksem komen die, vergezeld van oorverdovend hoorngeschal, almaar heviger worden.

‘De berg trilde hevig’ (Ex. 19:18). Net als de Israëlieten (v. 16); ondanks dat hun zojuist verzekerd was dat ze Gods kostbare bezit waren, voorbestemd om koningen en priesters op aarde te zijn, waren ze zo bang, dat ze in doodsangst op grote afstand bleven staan, weigerden tot God te naderen en erop stonden dat Mozes in hun plaats met Hem ging praten (20:18-19).

Omdat de schrijver wil dat we het verband zien, gebruikt hij hetzelfde woord voor het trillen van de berg als voor het beven van het volk: *charad*. De glorie van God laat mensen beven en de aarde sidderen, schrijft de psalmdichter vele eeuwen later (Ps. 99:1). Aardbevingen worden geassocieerd met vrees voor God.

Maar de generatie van de uittocht is verschrikkelijk vergeetachtig. Een tijdje later vindt een groep mensen die op die dag ook bij de Sinai waren dat Mozes naast zijn schoenen is gaan lopen en valt hem aan op zijn leiderschap: ‘Waarom voelt u zich (...) boven de gemeenschap van de HEER verheven?’ (Num. 16:3). Mozes stelt voor de proef op de som te nemen: als jullie met z’n allen een natuurlijke dood sterven, is dat het bewijs dat ik niet door God gestuurd ben. Maar als de aarde plotseling open spleijt en jullie opslokt, betekent dat dat jullie de HEER hebben afgewezen (v. 28-30). We weten dat dit niet goed afloopt. Inderdaad: ‘... nauwelijks was hij uitgesproken of de grond onder hun voeten spleet open, de aarde opende haar mond en slokte hen op’ (v. 31-32). Dit is niet alleen iets van het Oude Testament; in het laatste bijbelboek vinden we een vergelijkbare serie gebeurtenissen: een enorme aardbeving spleijt de wereld en de heersers van de aarde smeken de bergen en rotsen op hen neer te vallen en hen te verbergen voor de toorn van het Lam (Op. 6:12-17). Aardbevingen worden geassocieerd met Gods oordeel.

In een aantal bijbelgedeelten symboliseren aardbevingen Gods stem. Wanneer Ezechiël wordt aangesteld als profeet voor

Juda, hoort hij 'een zwaar dreunend geluid: "De majesteit van de HEER zij geloofd in zijn woning!"' (Ez. 3:12). In Psalm 29, misschien wel de meest gedetailleerde beschouwing over de stem van God in de hele Bijbel, wordt zijn stemgeluid omschreven als donderend, machtig, majestueus en glorieus, en vervolgens vergeleken met een aardbeving: 'De stem van de HEER brengt de woestijn tot beven, beven doet de HEER de woestijn van Kades' (Ps. 29:8). Als we vandaag de dag zijn stem moesten omschrijven, zouden we die misschien vergelijken met het geluid van een vliegtuig dat door de geluidsbarrière gaat of van een raketlan- cering: een donderend, daverend, ontzagwekkend gebulder dat al het andere geluid met zijn overweldigende gezag overstijgt. Wanneer God in de Bijbel spreekt, klinkt Hij als de donder, als een aardbeving, als een razende stormwind of een reusachtige waterval. (Daarom is het zo opvallend dat Elia God niet hoort spreken in een krachtige windvlaag, niet in een aardbeving en niet in een vuur, maar in een zacht gefluister (1 Kon. 19:11-13).) Aardbevingen worden geassocieerd met de stem van God.

Tot nu toe niets verrassends. Het is niet zo vreemd dat het beven van de aarde mensen angst aanjaagt en hen doet denken aan een goddelijk oordeel, en dat het wordt gebruikt om de kracht van Gods woord te illustreren. Maar ik denk dat aardbevingen iets diepers symboliseren, iets wat ten grondslag ligt aan de vrees, het oordeel en de machtige stem. Aardbevingen worden geassocieerd met de glorie van God.

Je ziet het verband in diverse bijbelteksten. Wanneer de serafs hun indrukwekkende verkondiging van de goddelijke glorie laten horen – 'Heilig, heilig, heilig is de HEER van de hemelse machten. Heel de aarde is vervuld van zijn majesteit' – schudt de tempel op zijn grondvesten. Haggai beschrijft hoe het vullen van de tempel met pracht en rijkdom gepaard zal gaan met een

wereldwijde aardbeving (Hag. 2:6-7). De psalmen leggen een verband tussen de glorie van God en het beven van de aarde (Ps. 97:4-6; 104:31-32). Opnieuw is het de moeite waard de vraag te stellen: waarom? Waarom horen aardbevingen bij de glorie van God?

Om hierop antwoord te kunnen geven, moeten we eerst weten wat de Israëlieten bedoelden met het woord 'glorie'. De kans is groot dat je bij dat woord denkt aan triomf, schoonheid, pracht en praal. Dat is ook wat de Romeinen bedoelden met het woord *gloria*. Maar het Hebreeuwse woord voor glorie, *chabod*, heeft een andere betekenis. Het stamt af van het woord voor 'zwaar' of 'gewichtig', een link die Paulus legt wanneer hij het heeft over een 'allesovertreffend eeuwig gewicht van heerlijkheid' (2 Kor. 4:17 HSV). Glorie is in zekere zin zwaarte. *Gravitas*. Toen de ark van God door de Filistijnen werd gestolen, werd dat omschreven als de 'glorie' (*chabod*) die Israël verliet, en meteen daarna horen we dat de hand van God 'zwaar' (*chabed*) neerkwam op de Filistijnen; Hij sloeg hen met gezwollen en brak hun afgoden in stukken. Als we in bijbelse termen over de glorie van God spreken, moeten we dus niet alleen zijn pracht en schoonheid benoemen, maar ook benoemen hoe gewichtig, machtig, stevig en sterk Hij is.

Wat krijg je als iets groots, zwaars en stevigs neerdaalt op iets wat lichter, fragieler en minder stevig is? Een verplaatsing; het zware ding zal het lichtere ding opzij duwen en het lichtere ding zal in beweging komen – of schudden of beven – om ruimte te maken voor het zware ding, goedschiks of kwaadschiks. Als ik in een zwembad spring, veroorzaak ik een kleine waterbeving. Als ik een enorme goudstaaf op een bevroren vijver gooi, veroorzaak ik een ijsbeving. De zware substantie neemt de plek in van de fragiele substantie. De fragiele substantie schudt, wijkt en

wordt gedwongen zich rondom dat glorieuze gewicht te herschikken.

Dus wat krijg je als de glorie van God, de goddelijke *chabod*, neerdaalt op de Sinai of de tempel in Jeruzalem of waar ook maar op aarde, denk je? Een aardbeving. God neemt de plek in van dat wat onbelangrijk en kortstondig is en dwingt de aarde zich rondom Hem te herschikken. De aarde beeft en schudt bij de aankomst van iets wat veel glorieuzer en belangrijker is. De HEER is koning – volken, beef! – aarde, sidder!

Hetzelfde gebeurt wanneer God op mensen neerdaalt. Niet alleen de berg Sinai trilt, zoals we gezien hebben; ook het volk Israël beeft. Niet alleen de tempel schudt in Jesaja's visioen; ook Jesaja zelf wordt door de *chabod* van zijn stuk gebracht en hij schreeuwt het uit: 'Wee mij! Ik ben verloren' (Jes. 6:5). Wanneer mensen de ware God ontmoeten, ervaren ze een zelfbeving. Dat is één manier waarop je kunt weten of je te maken hebt met Israëls God of met je eigen verbeelding. Een zelfbedachte god zet je wereld niet op zijn kop, maar zal zich keurig schikken rondom jouw prioriteiten, zonder iets te verplaatsen. Want uiteindelijk ben jij belangrijker dan zo'n god. Maar de echte God zal midden in je leven landen als een olifant die door het plafond heen zakt, je zonden wegdrücken, je prioriteiten veranderen en je dwingen je te herschikken rondom dat gewicht van heerlijkheid.

Maar er is ook een verband tussen aardbevingen en Gods goede boodschap. Bij de twee belangrijkste en meest hoopgevende gebeurtenissen in de geschiedenis, de kruisiging en opstanding van Jezus, vond een aardbeving plaats. Toen de koning van de aarde stierf, beefde de aarde en spleten de rotsen (Mat. 27:51). Toen Hij op de ochtend van de derde dag weer opstond, gebeurde hetzelfde (28:2). Beide aardbevingen joegen

de mensen die erbij waren angst aan en gaven op diverse manieren blijk van het oordeel, de stem en de glorie van God. Maar ze maakten nog meer zichtbaar. Ze lieten zien dat de Heer niet alleen grootser, gewichtiger en machtiger was dan de aarde of de mens, maar ook groter dan onze twee machtigste en sterkste vijanden: zonde en dood. De Heer van alle luister stierf en veroorzaakte een zondebeving. Hij stond op en veroorzaakte een doodsbeving. De luister van de onwankelbare verlosser stortte neer op de oppervlakkigheid van de vijand en verdreef hem voor eeuwig, samen met al zijn volgelingen.

Wanneer de koning van de aarde neerdaalt, zal alles op aarde – de mensen, de bergen, de tempel, de overheden en machten en zelfs de dood – beven. ‘Laten we dankbaar zijn omdat we een onwankelbaar koninkrijk ontvangen; zo kunnen we God dienen zoals het Hem behaagt, met eerbied en ontzag’ (Heb. 12:28).

Dit boek daagt je uit om God te ontdekken in alledaagse dingen. In het Oude Testament laat God zien hoe wonderen uit de schepping, zoals een rots of een adelaar, wijzen op zijn reddingswerk. En Jezus gebruikte een lelie, een mus en een schaap om het koninkrijk van God zichtbaar te maken. In *Overall is God* beschrijft de auteur van dertig scheppingswerken op verrassende wijze hoe ze iets van God laten zien. Hierdoor gaat de Bijbel opnieuw voor je open en krijg je meer ontzag voor God en zijn schepping. Geschikt voor persoonlijke bezinning, bijbelstudie en preekvoorbereiding.

Andrew Wilson studeerde theologie aan de universiteit van Cambridge en aan King's College in Londen, en is als onderwijzend predikant verbonden aan King's Church in Londen. *Overall is God* werd bekroond met The Gospel Coalition 2021 Book Award en met de *Christianity Today Book Award 2022*.

'Origineel, diepzinnig, ontroerend.'

– William den Boer

...

'Verfrissend en inspirerend!'

– Jan-Maarten Goedhart

ISBN 978 90 435 3855 8 | NUR 707

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT